

Unapređenje praćenja podataka o osobama s invaliditetom

Tomislav Benjak

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Uvod

Jedan od vodećih javnozdravstvenih problema, kako u svijetu tako i u Hrvatskoj, je invalidnost (dizabilitet). Prema procjenama UN, problem invalidnosti je mnogo rašireniji nego što se inače misli: od deset stanovnika svake zemlje bar jedan u izvjesnoj mjeri ima neki invaliditet. Prema podacima Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom u Hrvatskoj su, stanje na dan 01.09.2007., 491 422 osobe s invaliditetom. Da bi se došlo do podataka o broju i vrsti invaliditeta te potrebama osoba s invaliditetom, Hrvatska je donijela Zakon o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom, koji propisuje način prikupljanja i obrade podataka. Prema navedenom Zakonu invaliditet je trajno ograničenje, smanjenje ili gubitak sposobnosti (koje proizlazi iz oštećenja zdravlja) neke fizičke aktivnosti ili psihičke funkcije primjerene životnoj dobi osobe i odnosi se na sposobnosti, u obliku složenih aktivnosti i ponašanja, koje su općenito prihvaćene kao bitni sastojci svakodnevnog života. Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015.(NN 63/2007) ističe potrebu za provođenjem istraživačkih studija i publiciranjem znanstvenih i stručnih radova na temu invaliditeta u čemu je Registar od neprocjenjive vrijednosti.

Cilj rada

Ovim radom želi se prikazati problematika intersektorskog prikupljanja podataka te rješenja za potrebno kontinuirano praćenje podataka o osobama s invaliditetom.

Rasprava

Registar prikuplja podatke iz šest različitih izvora. Takav način prikupljanja podataka dovodi do slijedećih problema:

1. Papir kao komunikacijsko sredstvo
Veliki sustavi (socijalna skrb, prosvjeta i zdravstvo) i dalje šalju podatke o osobama s invaliditetom na papirnom mediju. Takav način prijenosa informacije smanjuje, zbog potrebe prepisivanja podataka, brzinu pohranjivanja podataka u bazu te kvalitetu podataka. RJEŠENJE: informatizacija svih navedenih sustava te dostava podataka o osobama s invaliditetom u elektronskom obliku.
2. Nemogućnost jednoznačnog identificiranja osoba Zakonom o zaštiti osobnih podataka JMBG je tajni podatak te pojedini izvori (zdravstvo, prosvjeta, županijski uredi za rad, zdravstvo i socijalnu skrb) ne šalju taj podatak. Takvo poštivanje zakonskih propisa onemogućava jednoznačno identificiranje osobe i potpuno korištenje podataka iz baze umrlih. Unatoč tome u Registru se pokušavaju identificirati osobe prema: datumu rođenja, spolu te sličnosti imena i prezimena. Nepostojanje JMBG-a dovodi do mogućeg dupliciranja podataka o osobi. Iskustvo je pokazalo da prikupljanje podataka iz više izvora detektira nejednake podatke o osobi u različitim izvorima. RJEŠENJE: uspostavljanje populacijskog registra svih živih državljana RH. Podaci iz registra osoba s invaliditetom trebali bi biti «upareni» sa podacima populacijskog registra i na taj način bi bili uklonjene mogući nedostaci u kvaliteti podataka nastali zbog nedostatka JMBG-a.
3. Nedovoljno točna uporaba MKB-10 Za šifriranje uzroka invaliditeta koristi se Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih stanja (MKB-10), no za označavanje šifri bolesti koriste se nedovoljno točne te netočne šifre. Za statističke obrade potrebno je imati adekvatne šifre uzroka invaliditeta te je stoga potrebno kontrolirati sve navedene dijagnoze i pripadajuće šifre prema MKB-u. Na taj način se uvelike povećava kvaliteta podataka no kako se radi o vrlo velikom broju potrebnih intervencija takav postupak uvelike usporava rad. RJEŠENJE: informatizacija sustava sa ugrađenim pretraživačima dijagnoza prema tekstu dijagnoze.

Zaključak

Informatizacija sustava primarne zdravstvene zaštite je provedena. Potrebno je kompletirati poruku o osobama s invaliditetom iz primarne zdravstvene zaštite te osigurati dostupnost informacija i njihovo

pohranjivanje u bazu podataka o osobama s invaliditetom. Informatizacija sustava socijalne skrbi i prosvjete je u tijeku. Informatizacija sustava i prijenos elektronskih poruka, sa odgovarajućim upisom podataka na izvoru, prepoznati su kao temelj za unapređenje kvalitete podataka o korisnicima sustava zdravstva, socijalne skrbi, prosvjete pa tako i podataka o osobama s invaliditetom. Iz svega navedenog moguće je zaključiti da je potrebno dovršiti izradu informacijskih sustava i osigurati dostupnost podataka o osobama s invaliditetom Registru o osobama s invaliditetom. Ovakovo potpuno implementiranje informacijskog sustava, uz provođenje triangulacije podataka unutar Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, uvelike će olakšati razvoj epidemiologije invaliditeta.

Kontakt adresa:

Tomislav Benjak dr.med. specijalist javnog zdravstva
Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Rockefellerova 7
10000 Zagreb